

Чернецький Андрій
студент групи ППм-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Крамар Ірина
доктор економічних наук, доцент
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Andriy Chernetskiy
student of the group PPM-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Iryna Kramar
Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor
Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ

SOME FEATURES OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN UKRAINE DURING THE WARTIME

Підприємницький сектор є фундаментом ефективного функціонування економіки країни. За словами радника прем'єр-міністра України, керівника аналітичного напрямку Центру економічного відновлення Дмитра Ливча, до початку повномасштабної війни рф в Україні малий і середній бізнес (МСБ) працевлаштовували 75% від усіх зайнятих в Україні, що становить близько 4,8 млн осіб [1]. Це є лише однією із ознак значимості сектору МСБ для національної економіки. Тому питання забезпечення сприятливого середовища для розвитку підприємницького сектору, особливо, у час війни є актуальним для досліджень.

Важливо зазначити, що географічне розташування разом із галуззю, в якій працює МСБ мало визначальний вплив на перебіг його діяльності та ефективності функціонування. У силу різного впливу воєнних дій регіони України можна поділити на чотири групи: зона ведення бойових дій; регіони під загрозою вторгнення; ті, які є визначальними в контекст логістики; «безпечні», ризик вторгнення – мінімальний. Відповідно, характер ведення підприємницької діяльності у кожному з них суттєво відрізняється, адже зрозуміло, що бути суб'єктом підприємницької діяльності в умовно «безпечних» регіонах, де ринок збільшився в т.ч. й за рахунок внутрішньо-переміщених осіб, а логістичні шляхи продовжують функціонувати – це одна ситуація, а вести бізнес у прифронтових областях – зовсім інша. Відповідно, державна підтримка МСБ повинна суттєво відрізнятися залежно від територіального розташування суб'єктів підприємницької діяльності. При цьому, саме першим двом категоріям регіонів варто приділяти основну увагу, зважаючи й на те, що за даними [2] саме вони відповідають за 40% ВВП країни.

Як було зазначено, галузь, у якій працює бізнес також суттєвим чином впливає на особливості його функціонування в сучасних умовах. Так, в окремих регіонах попит суттєво знижується через зменшення кількості населення й скорочення його купівельної спроможності у зв'язку із втратою роботи й, відповідно, основного джерела доходу. В першу чергу, мова йде про готельний й ресторанний бізнес. У сфері обробної промисловості, на перший план виходить порушення ланцюгів поставок, а отже, й підвищення вартості експорту, що призводить до зниження попиту на продукцію вітчизняного виробництва.

Однак варто зауважити, що сфера харчової промисловості зберігає тенденції довоєнного періоду.

У межах Ініціативи для відновлення економіки, розвитку підприємництва та експорту України було досліджено стан та потреби українського бізнесу у період війни. За результатами опитування [3] встановлено, що 30% – адаптувалися до нових умов функціонування і сформували відповідну стратегію, причому найбільша їхня кількість знаходиться на Заході України (37,7%). Відновлювати виробництво відповідно до найкращих доступних технологій та методів керування мають намір лише 10% підприємств, що у регіональному розрізі становить 14,1% – на Сході України, 10,1% – у Центрі 9,6% – на Заході, 8,5% – на Півночі та 8,3% – на Півдні [3]. Окрім того, варто зауважити, що у порівнянні з довоєнним періодом, зараз близько 11% не змінили обсяги виробництва або збільшили їх.

Важливим аспектом є й той факт, що має місце позитивна тенденція щодо створення нових підприємств. Кількість нових суб'єктів ведення бізнесу зростає щомісяця. Поруч з цим, понад 65% підприємств долучилися до волонтерської діяльності.

Таким чином, спостерігаємо суттєві зміни у структурі підприємницького сектору України, викликані повномасштабним вторгненням РФ. Однак, попри усі труднощі, з якими зустрівся МСБ, він продовжує працювати, долучається до допомоги як на економічному, так і волонтерському фронтах, що безумовно свідчить про його активну соціальну відповідальність та надію на хороші перспективи у період післявоєнного відновлення України.

Перелік використаних джерел:

1. Нове обличчя українського підприємництва. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/> (дата звернення: 13.10.2022 р.).
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.10.2022 р.).
3. Стан та потреби бізнесу в Україні: регіональні тенденції, літо 2022. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15408> (дата звернення: 20.10.2022 р.).